7/7265

GÜNLÜDÜR

T.C.
ENERJİ VE TABİİ KAYNAKLAR BAKANLIĞI
Araştırma, Planlama ve Koordinasyon Kurulu Başkanlığı

Ankara

Sayı : B.15.0.APK.0.23.300 - 1094
Konu : Yazılı Soru Önergesi

8514

29 MAYIS 2002

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

İLGİ: T.B.M.M. Başkanlığı'nın 17.05.2002 tarih ve A.01.0.GNS.0.10.00.02-15172 sayılı yazısı.

Erzurum Milletvekili Sayın Aslan POLAT'ın tarafıma tevcih ettiği, 7/7265-15209 esas no'lu yazılı soru önergesi T.B.M.M. İç Tüzüğü'nün 99'ncu maddesi gereği cevaplandırılarak ekte gönderilmiştir.

Bilgilerinize arz ederim.

Zeki ÇAKAN
Bakan

EKLER :
Ek 1- Önerge Cevabı (6 sayfa)

DAĞITIM:
Gereği :
T.B.M.M. Bşk.

Bilgi:
Başbakanlık
Devlet Bakanlığı
(Sn. H.Hüsamettin ÖZKAN)

7-7265

ERZURUM MİLLETVEKİLİ SAYIN ASLAN POLAT'IN YAZILI SORU ÖNERGESİ VE CEVABI (7/7265-15209)

Soru 1:

Çukurova Elektrik A.Ş. sahiplerinden Cem Uzan'ın Star TV ve gazetesinde yayınlanan röportajında, "Türkiye'deki hidroelektrik santralların enerji üreten toplamının yüzde 10'unu oluşturuyor kapasite olarak. Biz bu duyumlardan sonra baktırdık. Şubat ayında 17,18 civarında üretmişiz. 10 olmamız gerekirken Mart ayında 21'i geçmişiz. Ya peki bizim kapasitemiz yüzde 10. Nasıl yüzde 21'lere çıkar? Bu size gelen, bana gelen duyumların teyidi anlamında. Araştırdık, şöyle bir tabloyla karşı karşıya kaldık. Keban 12 saat üretiyor, Keban'ın altındaki Karakaya Barajı, Atatürk Barajı hepsi düşük kapasitelerde çalışıyor." Şeklinde beyanat verip devam ediyor, "Türkiye son senelerde yaşadığı en güzel yağışlı mevsimi yaşadı. En güzel yağmurları aldı. Onun için sorun yok. Araştırdım, sordum, soruşturdum. Doğalgaz sahipleri olduğu söylendi. Enerji saatlerinde 2.5 cent'e üretiyorsunuz elektriği. Doğalgazla çalışan otoprodüktörler var biliyorsunuz. Bunlar 4.5, 5, 6, 7, 8 cent'e elektrik üreten doğalgaz santralları. Yaklaşık 4 katına kadar çıkıyor ve bunlar dolarla aldığımız doğalgaz. Öbürü Allah'ın rahmetiyle inen sudan ürettiğimiz enerji. Şimdi ben şuna inanmak istemiyorum ki, bunu düşündüğüm zaman tüylerim diken diken oluyor. Biz yağan yağmurla dolmuş barajlarımızdaki suyu kullanmayacağız, onları boşa akıtacağız ve Rusya'ya verdiğimiz doğalgaz taahhüdünü yerine getirmek için milyarlarca dolar ödeyeceğiz. Öbür tarafta kendi suyumuzu boşa akıtacağız." Diye devam eden beyanatında "Geçenlerde gazetelerde de çıktı. Kullanılmayan bir

170 milyon dolarlık doğalgaz ödemesi yapıldı. Barajlar tam kapasiteyle çalışsaydı doğalgaz ihtiyacı daha az olacaktı." Şeklinde söyleşisine devam etmektedir.

Sayın Cem Uzan'ın belirttiği gibi doğalgaz taahhüdümüzü kullanalım diye hidroelektrik santrallerinde kapasite kullanım oranı düşürülmüş müdür? Düşürülmüş ise bu düşürülen kapasite kullanım oranından dolayı ülkemizin 2001 ve 2002'nin ilk 4 ayındaki toplam zararı ne kadardır?

Cevap 1:

Ülkemizin 1999 yılından başlayıp 2001 yılında had safhaya ulaşan bir kurak dönem geçirdiği bilinmektedir. Bu dönemde elektrik enerjisi talebini kesinti yapmadan karşılayabilmek amacıyla tüm hidroelektrik santrallarımızda minimum kotlara çok yakın seviyelere inilerek elektrik enerjisi üretimi gerçekleştirilmiştir. Bunun sonucu olarak da başta Keban, Karakaya, Atatürk olmak üzere tüm barajlı santrallarımızda enerji üretilebilecek minimum kotlara inilmiştir.

19 Aralık 2001 tarihinde yapılan ölçümlerde Atatürk Barajı'nın göl seviyesinin, minimum göl seviyesinden sadece 30 cm yukarıda; Karakaya Barajı'nın göl seviyesinin, minimum göl seviyesinden sadece 5 cm yukarıda; ve Keban Barajı'nın göl seviyesinin, minimum göl seviyesinden sadece 66 cm yukarıda olduğu kaydedilmiştir.

Bu durum çerçevesinde 2002 yılı hidroelektrik üretim programı yapılırken yıl içerisinde ülkemiz elektrik arz-talep dengesinin elverdiği ölçüde barajlarımızdaki su seviyelerinin yükseltilmesi ve aynı su harcaması ile daha fazla enerji üretimi yapabilecekleri optimum su seviyelerine ulaşılması hedeflenmiştir.

8 Mayıs 2002 tarihi itibariyle barajlarımızın genel doluluk oranı % 47'dir. Fırat havzasındaki 3 büyük barajımızın doluluk oranı % 38 iken (Keban % 62, Karakaya % 32, Atatürk % 10), diğer barajlarımızın doluluk oranı % 62'dir. Su gelirlerine göre göl kapasiteleri daha küçük hidroelektrik santrallarda sürekli enerji üretimi yapılarak su atılması engellenmekte, bunun yanında Fırat üzerindeki büyük göl kapasiteli hidroelektrik santrallarda (Keban, Karakaya, Atatürk) verimli bir işletmenin gereği olarak ölçülü üretim yaptırılarak önceki yıllardan beri düşük olan su seviyeleri yükseltilmeye çalışılmaktadır.

8 Mayıs 2002 tarihi itibariyle 3 büyük barajımızdaki göl seviyeleri şu şekildedir:

Atatürk Barajı'nın minimum göl seviyesi 526 metre; maksimum göl seviyesi 542 metre; ve optimum göl seviyesi 537 metre olup, 8 Mayıs 2002 tarihindeki seviye 527,7 metredir.

Karakaya Barajı'nın minimum göl seviyesi 675 metre; maksimum göl seviyesi 693 metre; ve optimum göl seviyesi 690 metre olup, 8 Mayıs 2002 tarihindeki seviye 681,4 metredir.

Keban Barajı'nın minimum göl seviyesi 820 metre; maksimum göl seviyesi 845 metre; ve optimum göl seviyesi 840 metre olup, 8 Mayıs 2002 tarihindeki seviye 836,8 metredir.

Özet olarak: Keban, Karakaya ve Atatürk barajlarında toplam olarak 11 milyar 175 milyon 580 bin m^3 faydalı su stoku bulunmasına karşılık 18 milyar 266 milyon 900 bin m^3 boş hacim bulunmaktadır.

Bu itibarla, elektrik üretimi açısından en verimli çalışma bölgesi olan optimum göl seviyelerine henüz ulaşılamadığından, gerekli olan enerji üretiminin yanısıra göl seviyeleri de normale getirilmeye çalışılmaktadır.

Dolu olmayan barajlardan suların boşa akıtılması söz konusu olmayıp, hiçbir dönemde barajlar 24 saat çalışmamış, hidroelektrik santrallarımız su gelirleri ve ülkemizin arz talep dengesi dikkate alınarak, belirlenen işletme programları dahilinde elektrik üretiminde bulunmuşlardır.

2002 yılı başından 8 Mayıs 2002 gününe kadar geçen dönem içinde, geçen yılın aynı dönemine göre %26 daha fazla hidroelektrik enerji üretilmiştir. Bu üretim miktarı, programlanandan % 28 daha fazla enerji üretimi anlamına gelmektedir.

Soru 2:

Doğalgazda kullanılmayan gaza 170 milyar $ ödeme yapılmış mıdır?

Cevap 2:

Doğalgaz için 170 milyar $ ödendiği iddiası tamamen gerçek dışıdır. Böyle bir ödeme yapılmamıştır.

Soru 3:

1997'de yani Refah-Yol döneminde DİE raporlarına göre %80.9 olan kapasite kullanım oranı 2001 yılında %71.9'a düşmesine rağmen duraklayan sanayiye rağmen ihtiyacımızdan fazla doğalgaz bağlantısı yapmamızın sorumluları kimlerdir? Ülkemiz halkı bu hataların bedelini vergi olarak ne zamana kadar ödemeye devam edecektir?

Cevap 3:

Doğal gaz alım satım anlaşmaları uzun vadeli ticari sözleşmelerdir ve bu ticari sözleşmeler ülkemizin ihtiyaçları dikkate alınarak T.B.M.M'ce de onaylanan Hükümetlerarası Anlaşmalar çerçevesinde imzalanır.

BOTAŞ Genel Müdürlüğü kısa, orta ve uzun dönemli doğal gaz talep tahmin çalışmaları yapmaktadır. Ülkenin sosyo-ekonomik durumu ile arz ve iletim imkanlarımız dikkate alınarak, zaman

zaman revize edilen bu çalışmalar 4 ana sektör için yapılmaktadır. Bu sektörler konut, sanayi, gübre ve elektriktir. Konut ve sanayi sektörlerine ilişkin tahminler, doğrudan BOTAŞ'ın pazar araştırmaları sonucunda elde edilen veriler değerlendirilerek oluşturulmaktadır. Gübre ve elektrik sektörlerine ilişkin tahminlerde ise ilgili Kurum ve Kuruluş verileri kullanılmaktadır. Halihazırda BOTAŞ'ın müşterileri ile imzalamış olduğu satış sözleşmeleri ile talep edilen miktar 2004 yılında yaklaşık 26 milyar m^3 mertebesine ulaşmıştır. Bu miktar, mevcut iletim hatlarında yeralan sözleşmeli müşterilerin taleplerinden oluşmaktadır. Oysa BOTAŞ'ın talep tahmin çalışmalarında; mevcut iletim hatları güzergahında henüz gaz kullanmayan potansiyel kullanıcılar ve mevcut kullanıcıların talep artışları ile doğal gazın yurt sathında yaygınlaştırılması projesi kapsamında gaz verilecek şehirlerin sanayi, konut ve ticari sektör talepleri de dikkate alınmaktadır. 2005 yılına kadar doğal gazın 60 ile ulaştırılması planlanmıştır.